

Kobendza, Jadwiga

Wspomnienia pośmiertne : Roman Kobendza (1886-1955)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 46, 225-228

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

go uczniów. Należał do grona wybitnych profesorów, wielkich twórców nauk, szlachetnych i dobrych ludzi.

Jerzy Korohoda

ROMAN KOBENDZA /1886-1955/

Roman Kobendza urodził się 15.II.1886 w Niechcicach, pow. Piotrków Trybunalski. Od najmłodszych lat był zamiłowanym przyrodnikiem i botanikiem. Drzewoznawstwo i ochrona przyrody polskiej były pasją jego życia. Wykształcenie średnie do strajku 1905 roku uzyskał w Piotrkowie, dalsze - w Warszawie na Kursach im. Konarskiego /1906-1907/. W r. 1908 w Petersburskim Okręgu Naukowym uzyskał prawo nauczania. Był nauczycielem w polskich szkołach średnich, jednocześnie w latach 1917-1919 uzupełniał swe wykształcenie w Towarzystwie Kursów Naukowych w Warszawie, a od roku 1922 w Uniwersytecie Warszawskim, gdzie po złożeniu pracy "Stosunki fitosocjologiczne Puszczy Kampinoskiej" i zdaniu należnych egzaminów - w roku 1926 uzyskał stopień doktora filozofii.

W latach 1917-1918 był inspektorem Ogródu Botanicznego Uniwersytetu Warszawskiego, w latach 1918-1919 odbył służbę wojskową. W latach 1919-1920 był wykładowcą Okręgowych Konferencji Pedagogicznych dla nauczycieli szkół powszechnych Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

W okresie 23.VII.1920 - 2.XII.1920 odbywał służbę wojskową.

Od 1.X.1921 do roku 1955 pracował Kobendza w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, gdzie zatrudniony był kolejno jako asystent w Katedrze Botaniki, następnie adiunkt, wykładowca dendrologii /1930/, organizator Zakładu Botaniki Leśnej i Dendrologii. W dniu 1 lipca 1939 na podstawie rozprawy: "Gołoborze Gór Świętokrzyskich z punktu widzenia leśnego" oraz całokształtu dorobku naukowego uzyskał veniam legendi z botaniki leśnej i dendrologii na Wydziale Leśnym tejże uczelni. Od roku 1926 pracował jako asystent, starszy asystent, adiunkt i profesor Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Warszawskiego. Dużym osobistym wysiłkiem doprowadził go do rozkwitu, za co otrzymał Złoty Krzyż Zasługi. W tym okresie brał udział w pracach Biura Planu Regionalnego Warszawy /1937/, gdzie rzucił projekt utworzenia Kampinoskiego Parku Narodowego.

W czasie okupacji zatrudniony w Wydziale Zieleni Magistratu m.st. Warszawy, wykładał równocześnie na tajnych kursach Wydziału Farmacji UW i Wydziału Ogrodniczego SGGW oraz uczył przyrody w Miejskim Liceum Rolniczo-Ogrodniczym w Ursynowie, a po Powstaniu na tajnych kursach Farmacji w Krakowie.

W marcu 1945 powrócił do Warszawy, gdzie zatrudniony został w Biurze Odbudowy Stolicy w Pracowni Fizjograficznej przy opracowywaniu podstaw przyrodniczych Planu Odbudowy Stolicy. Równocześnie przystąpił do podniesienia z ruin zdewas-

twanego Ogrodu Botanicznego. W BOS był inicjatorem stworzenia wielkiego, nowoczesnego Ogrodu Botanicznego na miarę Stolicy. Inicjatywa ta znalazła uznanie, została nawet ustalona lokalizacja w okolicach Lasu Kabackiego, ale ze względów finansowych realizacja została odsunięta. Polska Akademia Nauk ok. r. 1975 utworzyła placówkę naukową pod nazwą Ogród Botaniczny PAN na terenach Powsina w sąsiedztwie Lasu Kabackiego.

Kobendza przez całe swe życie równoległe z pracą zawodową prowadził badania naukowe w terenie. Pierwsze publikacje naukowe pochodzą z lat 1911-1926. Miały one charakter florystyczny, dotyczyły gatunków roślin zielonych i drzewiastych godnych ochrony na Kujawach i Mazowszu. Dalsze prace, poczynając od r. 1929 poświęcone były stosunkom fitosocjologicznym różnych zespołów leśnych w okolicach Warszawy i na terenie kraju. Uwzględniały one związki szaty roślinnej z innymi elementami środowiska geograficznego, szczególnie roślinności z piaskami-wydzami. Praca o Puszczy Kampinoskiej /1930/ zapoczątkowała dalsze badanie na tym terenie, dając w efekcie kompleksową inwentaryzację szaty roślinnej Puszczy i wytyczne dla jej ochrony i utworzenia Kampinoskiego Parku Narodowego.

W trzecim etapie badań naukowych zajął się Kobendza specjalnie dendrologią, ogłaszając szereg prac o znaczeniu gospodarczym. W r. 1955 otrzymał za nie Nagrodę Państwową

II stopnia. Ogólny dorobek naukowy wynosi 185 pozycji.

Miłośnik nauki i młodzieży wykształcił grupę ludzi czystej nauki, ale także społeczników, działających w dziedzinie botaniki, dendrologii, ochrony przyrody.

Roman Kobendza po wojnie odznaczony został Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski /1954/ i Medalem X-lecia /1955/. Był współpracownikiem Komisji Fizjologii i Geografii Polskiej Akademii Umiejętności, wieloletnim członkiem Polskiego Towarzystwa Botanicznego, organizatorem I-ego powojennego Zjazdu członków PTB w r. 1945 w Warszawie. Kiedy powstała Sekcja Dendrologiczna PTB, objął jej przewodnictwo i redakcję Rocznika Dendrologicznego, tomów VII-XI. W r. 1945 został członkiem korespondentem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, a w r. 1949 jego członkiem zwyczajnym. Również w roku 1949 Masarykowa Akademia Prace w Pradze Czeskiej wybrała go na swego członka zagranicznego.

Profesor Roman Kobendza zmarł 24.XI.1955 w Warszawie, 18 maja 1968, w 150-letnią rocznicę założenia Ogrodu Botanicznego w Warszawie, J.M. Rektor Uniwersytetu odsłonił pomnik - głaz ku uczczeniu pamięci odnowicieli Ogrodu po zniszczeniach I i II wojen światowych - profesorów: Zygmunta Woycickiego, Bolesława Hryniewieckiego i Romana Kobendzy.

Jadwiga Kobendza